

Maria Krawczyk

Grażyna Matkowska

PPP-P Nr 3 Częstochowa

KOMUNIKACJA MIĘDZY RODZICAMI A DZIEĆMI. PRZEDSTAWIENIE WYNIKÓW PRZEPROWADZONYCH BADAŃ.

Nie można stworzyć kompletnego poradnika dla rodziców na temat umiejętności porozumiewania się z dziećmi. Kontakt pomiędzy rodzicami a dzieckiem jest sprawą bardzo osobistą, intymną. Trwa on już od pierwszych chwil, od momentu poczęcia dziecka i poprzez wszystkie etapy jego życia. I tak jak zmienia się dziecko, rodzic, otoczenie i sytuacja życiowa, tak nasze kontakty z dziećmi nieustannie ewoluują.

Pierwszy kontakt z dzieckiem rodzice nawiązują już podczas życia płodowego - rozwijające się dziecko reaguje na głosy rodziców, śpiewanie, głaskanie, są mu przekazywane na drodze biochemicznej uczucia i emocje przeżywane przez matkę.

Obecnie coraz częściej, przy okazji różnych zdarzeń, wypadków, zwraca się uwagę na to, że dorośli zbyt mało czasu poświęcają swoim dzieciom na rozmowy, na bycie z nimi razem. W niektórych rodzinach rolę wychowania dzieci przejmuje telewizor czy też komputer. Na pytanie o przyczyny tego zjawiska, każdy może odpowiedzieć sobie sam, korzystając z własnych doświadczeń.

Na co dzień nie zdajemy sobie sprawy z tego, że brak kontaktu z dziećmi szkodzi przede wszystkim naszym pociechom, które pozostawione same sobie nie radzą sobie z problemami dnia codziennego, stają się nieporadne, zalęknione czy też egoistyczne, agresywne.

Rodzice, czy tego chcą, czy nie, są najważniejszymi osobami w życiu dzieci. To oni przez bezpośredni i najwcześniejszy kontakt mają wpływ na kształtowanie się takich sfer jego osobowości jak:

- emocje
- myślenie
- umiejętności społeczne
- poczucie własnej wartości.

Gdy dziecko jest małe, samo naturalnie dąży do przebywania z rodzicami i rozmawiania z nimi. Jest to jego najbliższe, najbezpieczniejsze środowisko. Małym dzieciom poświęcamy dużo czasu i jest to naturalne choćby ze względu na ich małą samodzielność i duże od nas uzależnienie.

W miarę dorastania, z różnych względów mamy mniej czasu na kontakt z dziećmi. Dla naszych pociech ważniejsze stają się grupy społeczne poza domem - przede wszystkim grupy rówieśnicze. Kontakt z rodzicami powoli urywa się, i wtedy dorośli często mówią, że od jakiegoś czasu nie rozumieją swojego dziecka. Często następuje to w okresie dojrzewania. Odtworzenie w takim momencie kontaktu z dorastającym młodym człowiekiem jest dosyć trudne. Nie należy jednak z tego rezygnować, musimy tylko pamiętać, że odbudowywanie porozumienia z dziećmi jest procesem długotrwałym, powolnym, gdzie zmiany następują wolno, w swoim rytmie i nie należy ich przyspieszać.

Aby zorientować się jak, rodzice korzystający z usług naszej Poradni postrzegają swoje kontakty z dziećmi, opracowałyśmy kilkupunktową ankietę, którą zatytułowałyśmy „Ankieta anonimowa dla rodziców badająca umiejętność porozumiewania się z dziećmi”.

W punkcie pierwszym prosiłyśmy opiekunów o podanie danych takich jak: pełniona rola w stosunku do dziecka, wiek i wykształcenie. W kolejnych sześciu punktach prosiłyśmy o ustosunkowanie się do zawartych w nich treści,

poprzez podkreślenie jednej, wybranej odpowiedzi. Wyróżniłyśmy 5 kategorii odpowiedzi: „nie, raczej nie, trudno powiedzieć, raczej tak, tak”. Ankietę wraz ze wszystkimi punktami zamieszczamy na końcu.

Ogółem w badaniu wzięły udział 52 osoby, z tego 38 kobiet, 6 mężczyzn, 8 osób nie określiło swojej płci. Najczęściej na pytania odpowiadały matki- 36. Wypowiedziało się także 5 ojców i 1 opiekun prawny, a 10 osób nie określiło swojego prawnego stosunku do dziecka.

Wiek ankietowanych zawarty był w przedziale od 20- do 50 lat i więcej.

I tak przedział 20- 30 lat zaznaczyło 13 osób, 31- 40 lat 23 osoby. 41- 50 lat 11 osób. Natomiast 51 lat i więcej- tylko 3. Dwie osoby nie podkreśliły przedziału wiekowego.

Prosiłyśmy osoby odpowiadające na nasze pytania, aby określiły poziom swojego wykształcenia: podstawowe, zawodowe, średnie i co najmniej wyższe niepełne.

Najwięcej osób podkreśliło przedział ostatni - 19 i przedostatni - 20 osób. Z wykształceniem zawodowym wypełniło ankietę 8 osób, podstawowym 3.

Poniżej przedstawiamy odpowiedzi ankietowanych osób na zadane pytania.

Codziennie znajduje czas na rozmowę z własnym dzieckiem 28 ankietowanych, 21 osób raczej znajduje czas, 1 trudno powiedzieć, a 2 przyznają, że raczej nie.

Duża liczba ankietowanych – (45 osób- tak, 5- raczej tak), uważa, że szczerą rozmową pozwala pogłębić poczucie zrozumienia i wspólnej więzi z dzieckiem. Tylko 1 osobie „trudno było powiedzieć”, 1 osoba wybrała odpowiedź – raczej nie.

Według 38 rodziców (tak) oraz 10 (raczej tak) częste rozmowy z dziećmi ułatwiają im rozwiązywanie napotykanych w codziennym życiu problemów. Trzem osobom trudno było ustosunkować się do tego stwierdzenia, natomiast jedna udzieliła odpowiedzi raczej nie.

Do uważnego słuchania swojego dziecka przyznają się wszyscy ankietowani.. Odpowiedzi : „nie, raczej nie, trudno powiedzieć” w ogóle nie zostały przez odpowiadających wzięte pod uwagę.

Poszanowanie poglądów własnych dzieci podczas rozmów z nimi deklaruje prawie cała grupa ankietowanych- 20 osób odpowiedziało „tak”, 28 „raczej tak” i tylko 4 osoby wybrały odpowiedź „trudno powiedzieć”.

Bardziej zróżnicowane odpowiedzi zaznaczono przy ostatnim stwierdzeniu. Umiejętność przerwania rozmowy przeradzającej się w kłótnię i powrotu do niej w spokojniejszym czasie deklaruje tylko 14 osób, 25 respondentów raczej potrafi poradzić sobie w tej sytuacji, a 5 osobom trudno było się określić. Zdecydowanie nie radzą sobie w sytuacji kłótni 3 osoby, natomiast 5 odpowiadających zaznaczyło odpowiedź „raczej nie”.

WNIOSKI:

- najwięcej spośród osób biorących udział w ankiecie mieściło się w przedziale wiekowym 31- 40 lat
- były to najczęściej matki przyprowadzanych do nas dzieci.
- ankietowani w większości wykształceni są w stopniu średnim lub co najmniej wyższym niepełnym
- 92% osób ocenia, że udaje im się znaleźć czas na codzienną rozmowę z podopiecznymi.
- 96% respondentów ma świadomość, że umiejętność porozumiewania się ma duży wpływ na tworzenie się wspólnej więzi z dziećmi i sprzyja poczuciu zrozumienia.
- 92% badanych rodziców zauważa pozytywny związek pomiędzy częstymi rozmowami z dzieckiem, a nabywaniem przez nie umiejętności rozwiązywania własnych napotykanym w codziennym życiu problemów.
- 100% badanej grupy to skuteczni, uważni słuchacze swoich dzieci.

- 38% odpowiadających szanuje odmienne poglądy i argumenty swoich rozmówców.
- 15% respondentów zdecydowanie nie radzi sobie lub raczej nie radzi sobie z prowadzeniem rozmowy przeradzającej się w kłótnię.

Podsumowując wyniki przeprowadzonej przez nas ankiety, musimy zwrócić uwagę na fakt dużej subiektywności odpowiedzi respondentów. Możemy zakładać, że jednym z motywów wyboru określonej (tej „dobrej”) odpowiedzi była chęć pokazania się w lepszym świetle (mimo, że opiekunowie wypełniali ją anonimowo) lub podniesienia własnej samooceny jako dobrego rodzica.

Nie mamy materiału porównawczego, pokazującego, jak dzieci odniosłyby się do tych wyników i jak oceniłyby swoją umiejętność porozumiewania z własnymi rodzicami. Z dosyć dużym prawdopodobieństwem możemy zakładać, iż wyniki takiego porównania byłyby co najmniej rozbieżne.

Nie przeprowadzałyśmy też analizy statystycznej uzyskanych wyników. Nie to było naszym celem. Poza orientacją, jak rodzice postrzegają kontakty z własnymi dziećmi, chciałyśmy zwrócić ich uwagę na ten właśnie obszar kontaktów z innymi i na jego wielkie znaczenie.

Pomimo uzyskania tak dobrych, wydawałoby się, odpowiedzi rodziców nadal widzimy ogromną potrzebę ich edukacji w tym zakresie.